
– Fastlegene har en nøkkelrolle i screeningprogrammet for livmorhalskreft

AKTUELT I FORENINGEN

VILDE BAUGSTØ

vilde.baugsto@legeforeningen.no

Samfunnspolitisk avdeling

I dag tar 7 av 10 norske kvinner livmorhalsprøve som anbefalt i screeningprogrammet. Fastlegene kan bidra til at antallet blir enda høyere.

OPPFORDRING: – Vi vil ha med de siste 3 av 10 kvinnene i screeningprogrammet, sier Marte Kvittum Tangen, leder i Norsk forening for allmennmedisin (NFA). Her sammen med Marianne Natvik, leder for NFAs faggruppe i gynekologi. FOTO: Vilde Baugstø.

September er den årlige #sjekkdeg-måneden, en måned der det blir gjort en ekstra innsats for å få flere kvinner inn i livmorhalsprogrammet gjennom #sjekkdeg-kampanjen. Budskapet i kampanjen er enkelt: Når du mottar brev i posten om at du skal sjekke deg for celleforandringer – ring legen, ta prøve og unngå livmorhalskreft.

Dette budskapet vil Legeforeningen og Norsk forening for allmennmedisin at fastlegene dele med kvinner i alderen 25 til 69 år. Kreftforeningen sendte i midten av august ut materiell til ca. 1400 fastlegekontor. Dersom man ikke har fått tilsendt materiell, kan man laste det ned fra kreftforeningen.no/sjekkdeg. Plakat og flyers fra tidligere år kan også brukes.

– Vi håper at mange vil henge opp #sjekkdeg-plakaten og dele budskapet, som også vil være på skjermer på fastlegekontorene, sier Marte Kvittum Tangen, leder i Norsk forening for allmennmedisin.

Gratis kurs

Nytt av året er også at Legeforeningens nettkurs «Screening for livmorhalskreft» er blitt gratis. Kurset tar for seg hvordan man som lege kan ta bedre celleprøver fra livmorhalsen, hvordan håndtere prøver, hvordan følge opp unormale prøver og informere pasienter om unormale prøvesvar. Kurset berører også temaene epidemiologi, etologi om HPV, celleforandringer og livmorhalskreft.

– Nettkurset gir én time godkjent kursaktivitet i videre-/etterutdanning for spesialister i allmennmedisin. Vi oppfordrer alle fastleger til å ta dette, sier Kvittum Tangen.

I Norge tar kun 7 av 10 kvinner livmorhalsprøve som anbefalt i screeningprogrammet. Hvert år får 300 kvinner livmorhalskreft og 70 dør av sykdommen.

For noen år siden gjorde TNS Gallup, på oppdrag fra Kreftforeningen, en undersøkelse om hvorfor mange kvinner ikke tar livmorhalsprøve. De vanligste årsakene er at de gruer seg (42 prosent), eller synes det er ubehagelig (26 prosent). 16 prosent av kvinnene i undersøkelsen svarte at de ikke har tid. 19 prosent sa de ikke ville ta prøven hos fastlegen.

Bidra til trygg undersøkelsessituasjon

Marianne Natvik er leder av Norsk forening for allmennmedisin sin faggruppe i gynekologi. Hun understreker hvor viktig det er at fastlegen bidrar til å gjøre undersøkelsessituasjonen trygg og at færre pasienter opplever ubehag.

– Vi vet at det har effekt å diagnostisere, følge opp og behandle celleforandringer. Vi må derfor ønske velkommen til å ta livmorhalsprøver hos oss, og vise at vi er kompetent til dette, sier Natvik.

Hun understreker:

– Fastleger gjør underlivsundersøkelser daglig. Vi er gode på dette, både mannlige og kvinnelige fastleger. Vær med og bidra til at kvinnene som tar kontakt, får tilbud om livmorhalsprøve hos fastlegen. Om det blir for vanskelig å få gjennomført dette hos kvinnens fastlege, kan man lage en avtale med kollega på samme legekontor eller nabolegekontoret om å hjelpe hverandre.

Viktig tilbud

Tall fra HELFO viser at det i fjor ble utført litt over 230 000 gynekologiske undersøkelser hos fastlege. Mellom 80 og 90 prosent av alle fastleger gjør disse undersøkelsene, og andelen er enda høyere hvis man trekker fra vikarleger.

Marte Kvittum Tangen håper at enda flere fastleger ser at det å gjøre gynekologisk undersøkelse og å tilby kvinner screeningprøven for livmorhalskreft er viktig.

– Vi oppfordrer til å ta celleprøven hos fastlegen fordi det er enklest og best. Vi vil ha med de siste 3 av 10 kvinnene i screeningprogrammet. Og vi vil at det skal skje hos fastlegen, avslutter hun.

#Sjekkdeg

Målet med #sjekkdeg-kampanjen er å få flere kvinner med i Livmorhalsprogrammet. Antall kvinner som tar livmorhalsprøve har økt siden kampanjen startet i 2015, og mange har unngått å få livmorhalskreft. Dette viser at innsatsen nytter.

Kvinner som fyller 25 år i år får påminnelse på SMS eller i digital postkasse i høst – med oppfordring om å bestille time hos fastlegen.

#sjekkdeg-kampanjen ble startet i 2015 av journalisten Thea Steen, etter at hun selv fikk livmorhalskreft.

Kilde: Kreftforeningen

Publisert: 28. september 2020. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 10. juli 2026.